

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پروژه ی بهره برداری از محصولات فرعی مراتع

استاد راهنما: دکتر وهابی

موضوع: جاشیر

شناسنامه ی گیاه

نام فارسی: جاشیر

نام علمی: Prangos spp

تیره: چتریان

مقدمه

جنس Prangos متعلق به تیره چتریان بوده و ۱۵ گونه در ایران دارد. جاشیر گیاهی است پایا و بلند که عمدتاً به عنوان علوفه ای غنی در تغذیه دام ها استفاده می شود. از طرف دیگر اسانس ها از متابولیت های ثانویه گیاهی بوده که به طور وسیعی در صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی و به عنوان ترکیباتی با خاصیت ضد میکروبی مورد استفاده قرار می گیرند.

در این هنگام در حالتی که هنوز سبز می باشد. بریده شده و بعد از خشک شدن به مصرف تغذیه دام می رسد .

ارزش دارویی جاشیر:

- جوشیر صمغی است که از گیاهی به همین نام گرفته می شود.
- مقوی سیستم دستگاه عصبی است. برای سرد مجازها، داروی خوبی است که در رابطه با لقوه و رعشه استفاده می شود.
- از سرشاخه های این گیاه به صورت سبزیهای خوراکی استفاده می شود.
- از کوبیده ی برگ و عصاره آنها برای درمان دندان درد استفاده می شود.
- از عصاره ریشه آن استفاده های صنعتی می شود مثل تهیه مواد آرایشی یا تهیه مُسکِن.

■ این گیاه را همراه مرزن جوش استفاده می کنند زیرا مرزن جوش عوارضی را که این گیاه می تواند بوجود آورد تعدیل کرده یا کاهش می دهد.

■ این گیاه یکی از داروهایی است که برای بیماریهای کلیوی استفاده می شود.

■ این گیاه مثل بعضی از گیاهان، گیاهی سمی است بنابراین مقدار مصرف، زمان مصرف و دوره درمانی آن باید توسط پزشک تعیین شود.

اکولوژی گیاه:

-دانشگاه تربیت مدرس، جهت بررسی برخی ویژگیهای اکولوژیکی گیاه جاشیر در استان کرمانشاه درابتدا اطلاعات موجود در رابطه با جاشیر جمع آوری و سپس مناطق پراکنش جاشیر در سطح استان کرمانشاه با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ تهیه شد و دو منطقه بیستون و گهواره (به دلیل اینکه در منطقه بیستون کل پوشش گیاهی به صورت مرتعی است ولی منطقه گهواره جنگلی می باشد و جاشیر به صورت زیراشکوب جنگل است) انتخاب شد.

سپس فاکتورهای اکولوژیکی، فیزیوگرافی، هوا و اقلیم، زمین‌شناسی، خاکشناسی، گیاهشناسی، فنولوژی، آفات و بیماریها، تجزیه و تحلیل مراتع و در پایان وضعیت اقتصادی واجتماعی رویشگاههای جاشیر مورد بررسی قرار گرفت. در مطالعه فیزیوگرافی، خاکشناسی و تجزیه و تحلیل مرتع مناطق مورد بررسی براساس طبقات ارتفاعی ۱۰۰ متری به ۹ منطقه تقسیم‌بندی شد (از ارتفاع ۱۶۵۰ تا ۲۵۵۰ متر)

و در هر طبقه ارتفاعی درصد متوسط شیب ، حفر پروفیل و نمونه برداری جهت تجزیه و تحلیل خاک ، تعیین وضعیت ، تولید و گرایش مرتع، تیپ بندی مرتع و فاکتورهای اقلیمی تعیین و مشخص شد در قسمت بحث و بررسی تمامی اطلاعات حاصل از مطالعات به طور خلاصه و مفید جمع آوری و با یکدیگر مقایسه شدند و نتایج حاصل را می توان به ترتیب ذیل نوشت :

□ در ارتفاع ۲۱۰۰ تا ۲۲۰۰ متر، بیشترین تولید، درصد پوشش گیاهی و فراوانی جانشیر وجود داشته است و در ارتفاعات بالا و پایین تر این طبقه کاهش می یابد.

□ با سنگین شدن بافت خاک ، میزان تولید و فراوانی گیاه جاشیر افزایش پیدا می کند و در بافت خاک سبک میزان تولید و تراکم کاهش پیدا می کند.

□ تمامی مناطق رویشگاهی جاشیر دارای حداقل ۵-۲ ماه دوره یخبندان هستند

با افزایش درصد شیب ، تولید و درصد پوشش گیاهی
جاشیر کاهش یافته و با کاهش شیب ، میزان تولید و
پوشش گیاهی افزایش می یابد.

در پایان فاکتور اساسی که می تواند نقش موثری در
رویشگاه جاشیر داشته باشد، شامل رطوبت ، بافت خاک ،
دوره یخبندان (که باید حداقل ۵-۲ ماه باشد) درصد شیب
و ارتفاع است.

گیاه شناسی:

■ جاشیر بوته‌ایست با ارتفاع ۱۵۰ تا ۱۸۰ سانتی‌متر

■ بصورت کپه‌ای

■ دارای ساقه شیاردار

■ برگ‌های باریک و نخ‌شکل

■ گل‌آذین بصورت چتر مرکب

■ گل‌ها زرد رنگ

- دارای ۵ گلبرگ ، ۵ کاسبرگ
- پرچم و خامه دو قسمتی میباشد
- میوه دو فندقه، استوانه‌ای یا بیضی شکل باندازه ۱^۵ تا ۲^۵ سانتی‌متر. فندقه‌ها ۵ ضلعی و اضلاع کشیده آن بصورت بال چوبی یا غشائی، صاف و یا موجدار دیده می شود.

Thapsus villosa L.

— *Thapsus villosa* L. — *Thapsus villosa* L. — *Thapsus villosa* L.

فصل رشد گیاه:

این گیاه در اوائل بهار بعد از ذوب شدن برف ارتفاعات از زمین بیرون میاید و تا اواخر اردیبهشت و اوائل خرداد ماه به رشد خود ادامه می دهد. و تمام تابستان، پائیز و زمستان را در حال خواب میگذراند.

نحوه ی تکثیر گیاه:

تکثیر گیاه معمولاً "از طریق بذر می باشد. بذر بعد از رسیدن در خاک قرار می گیرد. در بهار سال بعد بذر جوانه میزند و رشد مینماید. بوته جاشیر در سال اول به بلندی ۱۰ تا ۲۰ سانتی متر میرسد. بوته گیاه در هر سال بیش از دو یا سه ماه بر روی زمین باقی نمی ماند. بعد از، از بین رفتن بوته ریشه گیاه در خاک باقی میماند و در سال بعد گیاه جدیدی از سلولهای زاینده آن بوجود میاید. رویش گیاه در سالهای بعد بتدریج زیادتیر شده بطوریکه بعد از شش تا هشت سال گیاه به رشد نهائی خود میرسد که معمولاً "همزمان با تولید گل و میوه می باشد.

ارزش غذایی:

نتایج تجزیه شیمیائی دو گیاه جاشیر و یونجه نشان داد:

فیبر خام (%)	چربی محلول در اتر (%)	پروتئین خام (%)	
۴۸/۱۸	۴۹/۴	۴۹/۱۰	جاشیر
۷۴/۲۸	۹۵/۱	۷۴/۱۵	یونجه

مقدار کلسیم و سدیم در جاشیر بیش از یونجه و مقدار پتاسیم در یونجه بیش از جاشیر بود. این اختلاف از نظر آماری معنی‌دار بود.

رویشگاه:

جاشیر بطور خودرو در نقاط کوهستانی در ارتفاعات برف گیر میروید. منطقه جنگلی کوه نورگان گوغر در شمال شرقی مرکز دهستان گوغر در شرق روستای چفریز واقع شده است. مهمترین رویشگاه گیاهان دارویی همچون جاشیر به شمار می آید که از دیرباز در اقتصاد ساکنین منطقه نقش بسزایی داشته است.

از گونه های مهم مرتعی موجود در فریدون شهر است.

mnazer.blogfa.com

پایان